

Rapport fra tilsyn ved Mandheimen statlig mottak 2006

Rapporten er utarbeidet i forhold til krav og retningslinjer gitt i Utlendingsdirektoratets (UDIs) styringsdokumenter for mottaksdrift. Styringsdokumentene omfatter Driftsreglement med dertil hørende Kravspesifikasjon, pengereglement og føringsbrev, samt de til enhver tid gjeldende rundskriv, rutinebeskrivelser, skjema og veiledere. Rapporten inngår som en del av UDIs årlige, tilsyn med de statlige mottakene.

Et tilsyn er en prosess som består av en helhetlig gjennomgang av driften av mottaket og kontroll av om kravene i styringsdokumentene blir fulgt.

Rapporten omfatter vurderinger av hvorvidt:

- aktiviteter utføres som beskrevet og uttalt
- virksomheten driver sin virksomhet innenfor de rammer som Utlendingsdirektoratet har satt.

Tilsynsprosessen gjennomføres ved gjennomgang av dokumenter og annen innhentet informasjon. Informasjonsinnhenting kan skje med eller uten tilsynsmyndighetens fysiske tilstedeværelse. Informasjonsinnhenting gjennom fysisk tilstedeværelse kan være i form av meldte tilsynsmøter, korttidsmeldte møter/besøk og/eller uanmeldte møter/besøk.

Formålet med tilsynsrapporten er å gi tilbakemelding til driftsoperatør og mottak om Utlendingsdirektoratets vurderinger av driften, samt eventuelle pålegg med frister.

- **Avvik** defineres som mangel på oppfyllelse av myndighetens krav.
- **Merknad** er forhold som ikke omfattes av definisjonen for avvik, men der tilsynsmyndigheten mener det er et forbedringspotensial

1. Oversikt over prosessen

Mottakets arbeid er vurdert ut fra:

Årsrapport 2005

Årsregnskap 2005

Plan 2006 inkl. plan for informasjonsarbeid

Budsjett 2006

Egenerklæring fra DRO

Tilsynsmøte og befaring på Mandheimen den 23.mai 2006

Møte med representanter fra beboerrådet

Skriftlig tilbakemelding fra samarbeidspartnere i Tinn kommune, med unntak av barnevernet

UDI Regionkontor Sør valgte å gjennomføre tilsynsmøte. Det hadde vært brann i en mottaksbolig i mars 06, og lokalt presseoppslag om noe uroligheter i beboergruppa. I tillegg så vi behov for å gjennomføre befaring av mottaket, for å vurdere mottakets fleksibilitet i forhold til å kunne tilby personer med særskilte behov, enerom. Mottaket har måttet ta i bruk 4. etasje på Mandheimen i oktober 05 da kommunen ikke har klart å erstatte "Gjestehuset" (desentraliserte plasser) med nye desentraliserte plasser.

2. Vurdering av mottakets arbeid innenfor årets føringer

Barn og ungdom

Mål: Strukturere og målrette tiltak som bidrar til en trygg og meningsfylt hverdag under mottaksoppholdet. For enslige mindreårige er målet utvidet til også å omfatte sikring av omsorg for denne gruppen

Tilsynet har spesielt fokusert på

- Oppfølging av foreldre, samfunnets forventning til foreldre i Norge
- Hvorvidt foreldre får anledning til å påvirke tilbud til barn/unge i mottaket, og på hvilke måte
- Tilrettelegge for dialog mellom foreldre og skole
- Skriftlige rutiner for samarbeid med sektormyndigheter
- Tilrettelegging av aktiviteter til barn/unge
- Har rutiner for EM arbeidet
- Skriftlig plan for gjennomføring av informasjonsprogrammet til ungdom
- Ungdoms påvirkningsmulighet på informasjonstilbudet

Mottaket har gode rutiner for sikring av foreldres omsorg av barna i mottaket. Ulike tiltak for dette er beskrevet i plan og rapport og fremkommer også i tilsynsmøte. Mottaket har egne melderutiner ved mistanke om at foreldrene ikke ivaretar sitt omsorgsansvar på en tilstrekkelig og god måte eller av annen grunn er bekymret for barn eller ungdoms utvikling, trygghet eller sikkerhet.

Alle barn under skolepliktig alder får et tilrettelagt tilbud gjennom barnehage /barnebase og fritidsaktiviteter.

Mottaket har gode erfaringer med å tilby foreldresamtaler med tolk. Mottaket har også ansatt helsesøster i 100 % stilling. Helsesøster følger opp ulike familier der man ser at det er nødvendig med ekstra oppfølging. Helsesøster gjennomfører hjemmebesøk, bla for å kartlegge behov for ekstra veiledning, informasjon og henvisning til samarbeid med andre instanser. Helsesøster deltar i faste samarbeidsmøter med BUP i Tinn kommune. Mottaket ser ut til å fungere som et godt bindeledd mellom foreldre og den kommunale barnehagen, barneskolen og ungdomsskoletrinnet. De kommunale instanser gir tilbakemelding på at samarbeidet med mottaket fungerer godt.

Mottaket legger til rette for aktiviteter til barn og unge. På tilsynstidspunktet hadde mottaket kun tre ungdommer.

Mottaket har synliggjort at ungdom mellom 12 – og 18 år gis et tilrettelagt informasjonsprogram hvor samme hovedtema som informasjonsprogrammet for voksne blir tatt opp, og at disse gis mulighet til innflytelse og medbestemmelse på innholdet i programmet.

Da mottaket ikke har enslige mindreårige (EM) anses krav om oppfølging av EM tilstrekkelig synliggjort ved bekreftelse fra mottaket på at skriftlige rutiner for arbeid med EM foreligger.

Mottaket synes å gjennomføre et arbeid ifht barn og unge som er iht kravene. Plan 06 synliggjør på en konkret måte de ulike elementer som ligger i mottakets oppfølging.

Det er ikke registrert avvik /merknader under dette tema.

Informasjonsarbeid

Målsetting: Gi beboerne et realistisk bilde av det norske samfunn og en forståelse av de grunnleggende verdier det bygger på (Kravspesifikasjonen pkt. 3.2 og føringsbrevet)

Tilsynet har spesielt fokusert på:

- At mottaket har et helhetlig informasjonsprogram. Programmets omfang og regelmessighet
- At mottaket legger til rette for beboernes deltakelse i planlegging/evaluering av hele eller deler av informasjonsprogrammet..
- Skriftlig evaluering av informasjonsprogrammet.
- Evaluering av tolkebruk i informasjonsprogrammet
- At informasjonsprogrammet og aktivitetene ved mottaket tilpasses de ulike grupper og individer som til enhver tid bor på mottaket
- Program for gruppa unge voksne med fokus på spesielle tema eks. kjønnsrelaterte tema, sosiale koder, rusbruk
- Tilpasset informasjon for eldre beboere
- Strategi for hvordan tilrettelegge for individuell informasjon til personer som ikke kan nyttiggjøre seg av det ordinære informasjonsprogrammet.

Mottaket har et helhetlig informasjonsprogram, som gjennomføres med tolk. Mottaket benytter ikke tospråklige assistenter. Mottaket har utviklet metoder for kvalitetssikring og evaluering av informasjonsprogrammet. Evaluering av programmet og utvikling av metoder pågår kontinuerlig. Pr. i dag evalueres informasjonsprogrammet kontinuerlig via dialog og halvårlige tester. Mottaket legger stor vekt på å benytte ulike visuelle hjelpemidler i formidlingen. Det er planlagt for ulike aktiviteter og ekskursjoner i 2006.

Når det gjelder tilrettelegging for informasjon for grupper med særskilte behov, så har ikke mottaket pr i dag noen uttalt strategi eller skriftlig plan for hvordan dette skal gjennomføres, mottaket gir individuell informasjon til dem som trenger det. Eldre beboere taes inn i det ordinære informasjonsprogrammet.

Gruppa unge voksne får informasjon om spesielle tema fra helsestasjonen. Mottaket har ikke noen skriftlig plan for dette.

UDI har ikke registrert avvik fra de krav som stilles til informasjonsarbeidet. Det er registrert merknad.

Psykisk helse

Mottaket skal ivareta og gi vekstmuligheter for beboernes individualitet, tilhørighet og mestringsevne.

Mål: Strukturere og målrette tiltak som bidrar til en forsvarlig oppfølging, på mottaket og av faginstansene.

Tilsynet har spesielt fokusert på:

- At mottaket har et konkret opplegg for tiltak og differensiert tilbud
- Tilrettelegger for meningsfylte aktiviteter
- Differensierte tiltak er synliggjort i budsjett (ev. regnskap)
- Bruker tolk i dialog med personer som trenger ekstra oppfølging
- Har et botilbud som gir mulighet for skjerming
- Strategi/metodikk slik at man kan fange opp signaler som tilsier at en beboer har et spesielt behov
- At mottaket søker å skape forståelse blant andre beboere for at enkelte har spesielle behov
- At boligene ikke er nedslitte, har ødelagte møbler og lignende
- At mottaket har akseptable hygieniske forhold på fellesareal i mottaket
- At mottaket kan konkretisere hvordan de samarbeider med sektormyndigheter i enkeltsaker
- At mottaket har rutiner for varsling til UDI dersom sektormyndighetene ikke utfører de oppgaver de har ansvar for
- At mottaket har ekstern veiledning jevnlig
- At DRO synes å ha en strategi for å ivareta personalgruppen

Eks, ved

*Gjennomgang av etiske retningslinjer

*Oppfølging av ansatte etter vanskelige episoder

*Mulighet for faglig oppdatering

Mottaket synes å tilrettelegge for et differensiert tilbud til beboere med spesielle behov. Dette har mottaket synliggjort i tilsynsmøte. Mottaket har til en viss grad synliggjort at differensiering av tiltak er noe som mottaket jobber mye med. Vi savner imidlertid en mer bevisst strategi/metodikk; hvordan mottaket fanger opp signaler på at en beboer har/kan ha behov for et differensiert tilbud. I årsplan 06 har mottaket under 3.1.1 i stor grad konsentrert seg om kartlegging av kompetansen til beboerne. Vi savner at årsplanens pkt. 3.1.1 også inneholder hvordan mottaket kartlegger og gir informasjon til beboere med spesielle behov.

Krav til differensiering av tiltak (pkt. 4.4.2 i. kravspesifikasjonen) skal synliggjøres i årsplan og rapport. Mottaket skal også synliggjøre bruk av midler til differensiert tilbud i økonomirapporteringer (budsjett/regnskap) til UDI.

Mottaket har synliggjort at man har et botilbud som gir mulighet for skjerming. Mottaket fremstår som å ha akseptable hygieniske forhold på fellesareal. Store deler av Mandheimen er pusset opp og fremstår som trivelig. Mottaket har også mulighet for å gi enkeltpersoner enerom dersom behov.

UDI har registrert et avvik og en merknad

3. Vurdering av mottakets arbeid innenfor øvrige områder

Retur

Målsetting: Gjøre beboerne kjent med retur- og tilbakevendingsprogrammene slik at de skal kunne benytte seg av dem (Kravspesifikasjonen pkt. 3.5).

Tilsynet har hatt fokus på:

- retursamtalen og om nødvendig veiledning om ordningen blir gitt
- innholdet i retursamtalen

Mottaket har i tilstrekkelig grad synliggjort gjennom plan, rapport og i tilsynsmøtet at alle beboere blir gjort kjent med returprogrammet og regelverk knyttet til dette. Returinformasjon gis i ankomstinformasjon og i det ordinære informasjonsprogrammet.

Mottaket har hatt besøk av IOMs representant i 2004, og IOM har planlagt for møte på mottaket i 2005.

Mottaket har i tilstrekkelig grad synliggjort i plan og i tilsynsmøte at de gjennomfører individuelle samtaler for å motivere personer med avslag på sine asylsøknader.

Mottaket har en ansatt som er returansvarlig. Mottaket har i tilstrekkelig grad synliggjort at de har et opplegg for praktisk oppfølging av personer som vil søke retur.

Veiledningen gis både individuelt og i grupper.

Returveilederen benyttes i forbindelse med retursamtalen.

Det er ikke registrert verken avvik eller merknader i forhold til UDIs krav til arbeidet med retur.

4. Oversikt over avvik, oppfølging og frister

Avvik fra følgende krav:	Oppfølging:	Frist for utbedring:
Føringer 2006 Kravspesifikasjonen pkt.2.1.3. og 2.1.4	Differensiert tilbud bør synliggjøres i økonomirapporteringer til UDI, da vi antar at en del spesielt tilrettelagte aktiviteter også har en kostnad	Budsjett 2007 Rapport 2006

5. Oversikt over merknader og oppfølging av merknadene

Merknader:	Oppfølging:
Plan for tilpasset informasjon til eldre og andre som ikke kan nyttiggjøre seg av det ordinære informasjonsprogrammet	Utarbeide strategi for dette i skriftlig plan for informasjonsarbeidet. I tillegg skal dette synliggjøres i rapport 2006
<u>Informasjonsarbeid</u> Program for unge, enslige voksne i mottak	Bør synliggjøres i en plan hvilke temaer som gjennomgås. Dette er et føringspunkt og skal både synliggjøres i årsplan, og årsrapport. Ber om at mottaket synliggjør i årsrapport 06 hvilke tema som er gjennomgått og hvorvidt målgruppa stiller opp til informasjon.
Pkt. 3.1.1 Pkt. 4.4.2 Sikre oversikt over hvilke	Alle føringspunkter skal synliggjøres i både plan og rapport jf. kravspesifikasjonen pkt.2.1.1 (metode)

beboere som har behov for tilrettelagte tiltak.	Synliggjøres i årsrapport 06
---	------------------------------

6. Aktuelle problemstillinger

Ingen

7. Samlet vurdering

Vår gjennomgang viser ett avvik ifht krav.

Merknader som fremkommer synliggjør felt hvor vi mener mottaket kan gjøre visse forbedringer.

Samlet sett synes mottaket å holde god driftsstandard.